

5. Mała retencja.

5.1. Stan istniejący.

Na terenie powiatu kieleckiego wody powierzchniowe gromadzone są w naturalnych lub sztucznych zbiornikach wodnych. Tylko największy zbiornik „Chańcza” jest zbiornikiem przeciwpowodziowym, pozostałe to przede wszystkim zbiorniki o funkcjach retencyjnych i rekreacyjnych. Istniejące zbiorniki lub będące w przygotowaniu do realizacji, z uwzględnieniem ich przeznaczenia i położenia, zestawiono w poniższej tabeli:

Tabela 5.1 Zbiorniki wodne na terenie Powiatu Kieleckiego

Lp	Nazwa zbiornika	Powierzchnia zbiornika [ha]	Rzeka	Przeznaczenie zbiornika	Gmina	Uwagi
1.	Chańcza	340,0	Czarna Staszowska	p.powodziowy, rekreacyjny, retencyjny	Raków	
2.	Cedzyna	64,0	Lubrzanka	rekreacyjny, retencyjny	Górno	
3.	Borków	35,7	Czarna Nida	rekreacyjny, retencyjny	Daleszyce	zbiornik do odbudowy
4.	Bolmin	13,1	Hutka	rekreacyjny, retencyjny	Chęciny	zbiornik powyrobiskowy
5.	Wojciechów	7,2	Pierzchnianka	rekreacyjny, retencyjny	Daleszyce	
6.	Andrzejówka	2,3	Andrzejówka	rekreacyjny, retencyjny	Chmielnik	
7.	Ciekoty	1,5	Ciek od Św. Katarzyny	rekreacyjny, retencyjny	Masłów	
8.	Zachemie	1,3	Bobrza	rekreacyjny, retencyjny	Zagnańsk	
9.	Borowa Góra	1,65	Ciek od Borowej Góry	rekreacyjny, retencyjny	Zagnańsk	
10.	Lipowica	11,0	-	rekreacyjny,	Chęciny	zbiornik powyrobiskowy
11.	Wilków	10,4	Ciek od Św. Katarzyny	retencyjny, rekreacyjny	Bodzentyn	projektowany
12.	Wiarna Rzeka	58,0	Łososina	retencyjny, rekreacyjny	Łopuszno, Strawczyn, Piekoszów	projektowany
13.	Umer	11,9	Bobrza	retencyjno – rekreacyjny	Zagnańsk	projektowany
14.	Chęciny	1852,0	Biała Nida	p.powodziowy, retencyjny, rekreacyjny, produkcja energii elektrycznej	Chęciny, Małogoszcz, Jędrzejów	projektowany

W gminach Zagnańsk i Bodzentyn, wchodzących w skład Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, realizowane będą zbiorniki Umer i Wilków. Aktualnie inwestycje te są w fazie przygotowania do realizacji. Realizowane będą z funduszy gmin przy współudziale środków unijnych – funduszu PHARE 2001. Zbiorniki te oprócz spełniania dwóch podstawowych funkcji retencyjno - ochronnych w stosunku do wód podziemnych

i turystyczno – rekreacyjnych, podniosą atrakcyjność gmin i przyczynią się do aktywizacji gospodarczej mieszkańców okolicznych wsi.

W wyniku eksploatacji złóż metodą odkrywkową powstają wyrobiska, które napełnione wodą i po odpowiednim zagospodarowaniu będą mogły spełniać rolę zbiorników rekreacyjnych.

5.2. Możliwość zwiększenia retencji wody powierzchniowej.

Pierwszy program małej retencji uwzględniający możliwość wykonania zbiorników wód powierzchniowych przedstawiony został w 1997 roku w opracowaniu pod nazwą „Program małej retencji woj. kieleckiego”, wykonanym przez Agencję Technik Ekologicznych i Realizacji Inwestycji mk”Perfekt”. Dla terenu obecnego powiatu kieleckiego zaprojektowano w nim 29 zbiorników wodnych, z których realizację 4 przewidywano do 2015 r.

Tabela 5.2. Projektowane zbiorniki wodne wg „Programu małej retencji województwa kieleckiego” (1997 r.)

Lp	nazwa zbiornika	powierzchnia zbiornika [ha]	rzeka	horyzont realizacji		gmina	uwagi
				do 2015 r.	po 2015 r.		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Napeków	79,5	Belnianka		X	Bieliny	
2.	Belno	22,5	Belnianka		X	Bieliny	
3.	Wzdół Huciska	29,5	Psarka		X	Bodzentyn	
4.	Wilków	16,5	Ciek od Św. Katarzyny	X		Bodzentyn	
5.	Płaczek	43,4	Psarka		X	Bodzentyn	
6.	Dąbrowa Skarbowa	25,0	Czarna Woda		X	Bodzentyn	
7.	Wola Szczygielkowa	24,0	Pokrzywianka		X	Bodzentyn	
8.	Jedlinica	43,5	Hutka		X	Chęciny	
9.	Radkowice	42,0	Ciek od Skiby		X	Chęciny	
10.	Lisów	58,0	Morawka		X	Chmielnik	
11.	Mójcza	85,0	Lubrzanka	X		Daleszyce	
12.	Niestachów	21,4	Warkocz		X	Daleszyce	
13.	Kranów	45,0	Stokowa		X	Daleszyce	
14.	Danków	48,5	Belnianka		X	Daleszyce	
15.	Górno Parcele	24,0	Warkocz		X	Górno	
16.	Duraczów	34,5	Łagowica		X	Łagów	
17.	Dobrzyszów	65,0	Łososina		X	Łopuszno	
18.	Wierna Rzeka	95,0/58,0	Łososina	X		Łopuszno, Strawczyn, Piekoszów	
19.	Sufraganiec	10,5	Sufraganiec		X	Miedziana Góra	
20.	Matyniów	30,0	Czarna taraska		X	Mniów	
21.	Góra Wilcza	18,0	Ciemiańka		X	Mniów	
22.	Baszowice	116,5	Pokrzywianka	X		Nowa Słupia	
23.	Rożnisko	87,0	Łososina		X	Piekoszów	
24.	Łosienek	30,5	Czarne Stoki		X	Piekoszów	
25.	Brynica Dwór	47,0	Ciek od Porzecza		X	Piekoszów	
26.	Podzamcze Piekoszowskie	30,0	Ostrózek		X	Piekoszów	
27.	Smyków	35,0	Czarna Staszowska		X	Raków	
28.	Umer	14,5	Bobrza		X	Zagnańsk	
29.	Kołomań	40,0	Bobrza		X	Zagnańsk	

Program ten był weryfikowany i nie został zatwierdzony do realizacji.

„Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, wskazuje realizację działań zmierzających do zwiększenia retencji zbiornikowej w odniesieniu do realizowanego obecnie „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”. Program ten zakłada na terenie województwa budowę i odbudowę 87 zbiorników o łącznej pojemności 40,49 mln m³ i uwzględni w powiecie kieleckim 14 zbiorników.

Tabela 5.3 Wykaz istniejących i projektowanych zbiorników wodnych na terenie powiatu kieleckiego objętych „Programem małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”

Lp.	Nazwa zadania	Zlewnia	Gmina	Powierzchnia [ha]	Beneficjent
1.	<i>Franisławice-Wierna Rzeka</i>	<i>Łososina</i>	<i>Łopuszno</i>	58,0	<i>ŚZMiUW</i>
2.	Mójcza	Lubrzanka	Daleszyce	85,0	Gmina
3.	Baszowice	Pokrzywianka	Nowa Słupia	116,5	Gmina
4.	Napęków	Belnianka	Bieliny	79,5	Gmina
5.	<i>Umer</i>	<i>Bobrza</i>	<i>Zagnańsk</i>	<i>11,9</i>	<i>Gmina</i>
6.	Lisów-Morawica	Morawka	Morawica	58,0	Gmina
7.	<i>Wilków</i>	<i>ciek od Św. Katarzyny</i>	<i>Bodzentyn</i>	<i>10,4</i>	<i>Gmina</i>
8.	Cedzyna	Lubrzanka	Górno, Masłów	64,0	Gmina
9.	Bodzentyn	Psarka	Bodzentyn	0,4	Gmina
10.	Holendry	Sanica	Chmielnik	0,7	Gmina
11.	Mniów	Czarna Taraska	Mniów	0,9	Gmina
12.	Morawica	Morawka	Morawica	0,4	Gmina
13.	Zachemie	Bobrza	Zagnańsk	1,3	Gmina
14.	<i>Borków</i>	<i>Czarna Nida</i>	<i>Daleszyce</i>	<i>35,7</i>	<i>ŚZMiUW</i>

zbiorniki - zrealizowane lub w trakcie realizacji

zbiorniki - przygotowane do realizacji

Zwiększenie retencji wód stanowi zadanie **III.B.4.** związane z realizacją **priorytetu B. Ochrona powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz zwiększenie retencji wód** - celu warunkującego **III. Ochrona i racjonalne wykorzystanie środowiska** wyznaczonego w „Strategii rozwoju powiatu kieleckiego”. Określono dla niego dwa działania:

1. Realizacja na terenie powiatu kieleckiego zbiorników małej retencji zgodnie z zatwierdzonym programem małej retencji województwa świętokrzyskiego.
2. Realizacja na terenie powiatu kieleckiego zbiorników nie uwzględnionych w programie małej retencji województwa świętokrzyskiego.

W projekcie III.B.1. ZWIĘKSZENIE RETENCJI WÓD (Program małej retencji województwa świętokrzyskiego) zrealizowane zostaną zbiorniki zestawione w powyższej tabeli.

Zbiorniki retencyjne wyrównają przepływy w rzekach oraz zmniejszą nieużyteczne odpływy wód. Wpłyną ponadto na zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu i podniosą

walory krajobrazowe. Uzyskanie wielofunkcyjnego charakteru zbiorników umożliwi ich wykorzystanie, obok retencji i rekreacji, w celach przeciwpowodziowych.

W ramach projektu zrealizowane zostaną główne zadania:

- opracowanie projektów zbiorników przewidzianych do realizacji w ramach programu małej retencji,
- opracowanie wykazu urządzeń piętrzących znajdujących się w obrębie powiatu kieleckiego (za wyjątkiem urządzeń na obiektach melioracyjnych), pod kątem możliwości ich ewentualnego wykorzystania.

Po zrealizowaniu projektu nastąpi:

- poprawa stosunków wodno – gruntowych na terenach przyległych do zbiorników,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i walorów krajobrazowych,
- powstanie nowych ostoi dla fauny i flory związanej ze środowiskiem wodnym,
- zmniejszenie zagrożenia powodziowego związanego z gwałtownymi wezbraniami wód w rzekach,
- rozwój działalności agroturystycznej,
- powstanie nowych miejsc pracy.

Beneficjentami projektu są mieszkańcy powiatu kieleckiego, a jednostką odpowiedzialną za wdrożenie zarządy gmin, na terenie których realizowane będą zbiorniki małej retencji

Dla każdego zbiornika koszty należy indywidualnie określać. Dla szacunkowego określenia niezbędnych nakładów pomocny będzie koszt gromadzenia 1 m³ wody wynoszący około 21 zł/m³. Nie uwzględnia on kosztów związanych z wykupem terenu i opracowaniem dokumentacji.

Sposób finansowania:

- 50% - środki własne gminy
- 50% - środki przedakcesyjne funduszy unijnych.

Termin realizacji projektu lata 2002 – 2015.